

DIRVA

Nr. 34

Kovo-March 21, 1960

Cleveland, Ohio

Darbininkai mažai tereiškia komunistų partijoje

Į Vilnių suvažiavę delegatai tik 12% buvo darbininkai, kiti buvo "naujosios klasės" atstovai...

Tik 12% kompartijos suvažiavimo pilnateisių delegatų buvo darbininkai pastarajame suvažiavime Vilniuje, o tarp nepilnateisių (be sprendžiamojo balso) narių tik 6% tebuvo darbininkai. Vyravo "naujosios klasės" atstovai. Tiesa, tarp pilnateisių atstovų buvo 14%, o tarp nepilnateisių net 33% "kolūkiečių", bet tai daugiausia iš miestų, į kolchozus nusiųsti pirmieji kolchozų pirmininkai ar kiti pareigūnai.

KOMUNISTAI SUSI-SPIETĖ MIESTUOSE

Iš kompartijos suvažiavimo mandatų komisijos pranešimo matyt, kad vien iš Vilniaus suvažiavime buvo 169 delegatai, iš Kauno 81, iš Klaipėdos 45, t. y., 295 vien tik iš tų trijų miestų. O iš viso atstovų buvo 696.

Jeigu miestuose kiekvienas atstovas reprezentavo nustatytą skaičių narių komunistų (90), tai Vilniuje turėtų būti per 17,000 komunistų, Kaune per 7,000 ir Klaipėdoje 4,000, — iš viso trijuose miestuose apie 28,000, arba daugiau kaip pusė visų narių ir kandidatų. O jei atstovavimas ir čia vyko vis nuo nepilnų 90-ties, tai vistiek šiuose miestuose turėtų būti sukoncentravę mažiausia 23,000 komunistų.

Iš 62 rajonų tik 12 rajonų turi po daugiau kaip 500 komunistų, ir tai tik todėl, kad dabar neseniai buvo panaikinta 16 rajonų, todėl likusieji rajonai atitinkamai padidėjo. Prieš tą sujungimą tik vienas rajonas iš 78 turėjo daugiau kaip 500 komunistų. Vidutiniškas rajono gyventojų skaičius yra per 30,000, iš jų balsuoti teisę turinčių apie 19,000.

KOMUNISTŲ STATISTIKOS TIKSLUMAS

Kompartijos suvažiavime Vilniuje mandatų komisijos pirmininkas J. Novickas (dabar naujas politbiuro narys) sakė, kad atstovavimo normos šiam suvažiavimui buvo nustatytos

po 1 atstovą sprendžiamųjų balsu nuo 90 narių ir po vieną be sprendžiamojo balso nuo 90 kandidatų. Ir sakė, kad "Rinkimuose šių normų buvo visiškai laikomasi".

Toliau J. Novickas pareiškė, kad partija Lietuvos turi 46,381 narį ir 7,943 nariai kandidatai. Jeigu atstovus renkant tikrai būtų buvę laikomasi normų, tai suvažiavime turėjo būti 515 atstovai su balsu ir 88 be balso. O buvo 593 su balsu ir 103 be balso: vienu 78, kitų 15 per daug. Panašiai "liberaliai" nustatomas vietų skaičius į visus sovietus. Pavyzdžiui, į vilniškį respublikinį sovietą visada nustato vietų tiek, lyg Lietuvoje būtų gerokai per tris milijonus gyventojų, nors yra tik 2,7 milijonai.

KAINŲ SUMAZINIMAS

Kaip kiekvieną pavasarį, taip ir šįmet nuo kovo 1 dienos visoj Sovietijoj oficialiai sumažinamos kainos kai kurioms prekėms. Šįmet sumažinimas liečia ne labai svarbias prekes, tad ir paskelbtas be didesnio garso. Kainos sumažinamos elektrinėms siuvamoms mašinoms 20%, tinklinei užuolaidų medžiagai 23%, lapių kailių dirbiniams 20%, šil-

ko audiniams (ne visų rūšių) 15%, kai kuriems radijo imtuvams ir medžiokliniams šautuvams 25%, motoroleriams 18%, kakao ir kavos konservams su kondensuotu pienu 30%, automatinėms rašyklėms 20%, skutimosi peiliukams 30%, armonikoms 20%, galanterijai 5%, marmeladui 18%.

PROF. V. RUOKIUI 75 METAI

Kovo 11 d. prof. Viktorui Ruokiui suėjo 75 metai amžiaus. Jis buvo ir tebėra Lietuvos žemės ūkio Akademijos profesorius nuo pat akademijos įsteigimo. Yra parašęs vadovėlių chemijos, dirvožemio mokslo, tręšimo mokslo, mineralogijos, kristalografijos, petrografijos srityse. Be to, aplinkoje buvo pasižymėjęs savo gyvenimo būdo originalumu (užsigrūdinimas, o ne šilts apsirengimas geriausiai apsaugo sveikatą!) bei ne visiems įprastu savo nuomonių reiškimo būdu. Dar prieš trejus metus dalyvavo dviratininkų lenktynėse (atstovavo, akademijai) ir per 54 minutes nuvažiavo 25 kilometrus. Žada dar ir šįmet lenktyniauti dviračiu. Nevengia ir politinio sporto: yra įstojęs į kompartiją. (LNA)

SUSIDOMĖJO VAKARŲ PLANU

Dešimties valstybių susiginklavimo konferencijoje Vakarai susilaukė staigmenos, kai dviejų komunistinių delegacijų — Lenkijos ir Čekoslovakijos — nariai pradėjo teirautis smulkesnių žinių apie Vakarų pasiūlytą susiginklavimo planą. Bendrai, trečiame konferencijos posėdyje pastebėtas atsisakymas pradžioje vyrausių oficialumų ir pradėta daugiau domėtis konkrečiomis problemomis.

Kita staigmena Vakarams buvo, kai jau šešioliką mėnesių trunkančioje konferencijoje dėl atominio bandymų draudimo sovietų atstovas Čarapkinas papra-

šė specialiaus posėdžio, kuriame išryškėjo, kad sovietai yra linkę priimti ribotą sutartį, uždraudžiančią branduolinių ginklų bandymus.

Korsikon ištremtųjų bado streikas

Trisdešimt šeši Prancūzijos gyventojai, kurie ryšium su Chruščiovo vizitu ištremti į Korsiką, pradėjo bado streiką, nes tegauja tik pusę pašalpos, kurią vyriausybė buvo pažadėjusi. Oficialiame potvarkyje numatoma ištremtiesiems Korsikoje mokėti tik pusę pašalpos, o antrąją pusę atiduoti, kai jie grįš į kontinentą.

Prasidėjus priešrinkiminei kampanijai, Chicagoje gubernatoriaus Strattono vyr. rinkiminės būstinės atidarymo proga apie dešimt tūkstančių svečių dalyvavo susipažinimo iškilmėse, Lietuviai respublikonai dalyvavo kaip atskira grupė. Nuotraukoje dalis lietuvių grupės su respublikonų kandidatu į senatorius Samuel W. Witwer. Iš kairės: V. Adamkavičius, V. Remeikytė, I. Paliokaitė, S. W. Witwer, V. Janulevičiūtė, E. Bartkus, D. Bartkuvienė ir dr. S. Biežis.

ISPANIJOS BASKAI TIKISI AUTONOMIJOS PO FRANCO MIRTIES

Baskų nacionalizmas, nors ir kai kurių pačių baskų pašiepiamas bei Franco varžomas, tebėra tyliai finansuojamas kai kurių vietinių prekybininkų bei baskų simpatikų Pietų Amerikoje.

Vietiniai turtuoliai ramiai moka duokles, laukdami tos dienos, kada generallissimo Francisco Franco mirs, ir baskų pogrindis, kaip jie tiki, pradės įgauti svarbos. Bet didžiausioji fondų dalis, reikalinga propagandai, organizaciniam

ir kitiems reikalams, gaunama iš Venezuelos, kur susitelkusi dauguma Franco priešų, pabėgusių po Ispanijos civilinio karo.

Antiamerikanizmas, nors šiuo metu ir ne pirmasis sąjūdžio taikiny, taip pat auga baskų nacionalistų tarpe. Iš dalies jį skatina didelė JAV parama Franco režimui, iš dalies — kasdieninės, septynias valandas kasdien trunkančios, prieš Franco ir JAV nukreiptos radijo transliacijos iš Pragos.

Baskų nacionalistų ir separatistų sąjūdžio apimtį sunku nustatyti. Jų vadai sako, kad didžioji Ispanijoje gyvenančių dviejų milijonų baskų dalis remianti pastangas kultūrinei, ekonominei ir politinei autonomijai iškovoti. Bet tam priešinasi baskų bankininkai, pramoninkai ir laivų savininkai, kurie jaučia, kad istorinės svajonės apie nepriklausomą baskų valstybę, — bendrą su anapus Pirėnų gyvenančiais prancūzų baskais — yra neįvykdomos.

Ispanijos baskai didžiausiomis laisvėmis naudojosi antrosios ispanų respublikos laikotarpy 1931-36 metais. Franco pergalė pakeitė visą tvarką, ir baskų va-

das Jose Maria Aguirre pabėgo į Prancūziją, kur jis save laiko egziliu baskų vyriausybės galva.

Žinios iš viso pasaulio

* 34 asmenų delegacija iš JAV karinės akademijos, vadovaujama adm. Phillips, netrukus lankys Maskvą. Grupė išvyko ilgesnėn kelionėn po Europos kraštus. Kitos panašios grupės lanko Afriką, Lotynų Ameriką, Tolumuosius ir Artimuosius Rytus. Akademijos studentus sudaro įvairių ginklų rūšių karininkai, ruošiami į generolus.

• Valstybės departamentas paskelbė, kad ambasadorius Philip Bonsal "netrukus" grįš į savo postą Havanoje. Paaikškindamas savo nusistatymą, valstybės departamentas pastebėjo, kad Kubos vyriausybė užtikrinusi, jog prieš ambasadorių nesą jokių kaltinimų. P. Bonsal buvo atšauktas, kai Castro vyriausybė jį buvo apkaltinusi konspiratyvine veikla.

• Gvinėja oficialiai paneigė Vakarų Vokietijai, kad ji nesanti užmezgusi diplomatinių santykių su Rytų Vokietija. Esama tik prekybinių ryšių.

• Seoule paaikškėjo, kad prez. Eisenhoweris griežtai atmetęs P. Korėjos prez. Syngman Rhee reikalavimą pradėti karinio veiksmus prieš S. Korėją.

• Ceilone praeitą savaitgalį vyko visuotiniai rinkimai, kuriuose reikėjo išrinkti 151 atstovą į parlamentą. Rinkimuose varžėsi 23 partijos su 900 kandidatų.

• Maskva įsteigė papildomą Lenino premiją, kuri bus skiriama už žurnalizmą. Ją iššaukė kilęs neišsprendžiamas kviččas: literatūrinei premijai būvę pasiūlyti du autoriai — Šolochovas su "Atverstosios velėnos" antruoju tomu ir Chruščiovo žentas Adžubei, kuris suredagavo Ameriką lankiusių rusų laikraštinių knygų įspūdžių knygą "Veidas veidas su Amerika". Dabar būsia apdovanoti abu.

• Tarpplanetinis JAV satelitas jau nuskrido nuo žemės toliau, negu 1 mil. mylių.

Teisia vyskupas

KINIJOS komunistai nuteisė Šanchajaus katalikų vyskupą Ignacijų Kung Pin-mei kalėti iki gyvos galvos. Jis ir dar 12 Kinijos katalikų, kurie nuteisti kalėjimo bausmėmis nuo penkerių iki dvidešimties metų, kaltinami išdavyste ir kontrarevoliucine veikla.

Amerikietis vysk. James Edward Walsh nuteistas 20 metų kalėjimo.

JUGOSLAVIJOJE pradėta katalikų vyskupo Franjo Cekada ir dar 4 asmenų byla, kurioje jie kaltinami, kad, telkdamiesi lėšas bažnyčios remontui, iš užsienio šmugeliavę ir pardavinėję įvairias gėrybes. Vyskupas kaltinamas paneigę ir pareiškė, kad pinigų bažnyčios remontui gavęs iš Sv. Sosto.

Ginčas dėl vandens aštrėja

Izraelio premjeras Ben Gurion pareiškė, kad Izraelis ruošiasi naudoti Jordano vandenį nepaisydamas, ką dėlto darys arabai. Esą, neseniai įvykusio Ben Gurion vizito metu tam planui nesipriešinęs nei prez. Eisenhoweris, nei JT gen. sekr. Hammarskjöldas, nors Ben Gurion tekalbėjęs tik su pastaruoju.

Vandens klausimas Izraeliui ir jo kaimyninėms valstybėms visą laiką buvo labai opus ir virtęs politiniu reikalu. 1955 metais buvo pasiūlytas vadinamasis Johnstono planas, pagal kurį Jordano vandeniu lygionis teisėmis turėjo naudo-

tis Libanas, Sirija, Jordanas ir Izraelis. Tačiau arabai tą planą atmetė, nenorėdami netiesiogiai pripažinti Izraelio, o pastarasis jį priėmė su kai kuriomis techninėmis rezervacijomis. Dabartiniam Izraelio projekte numatoma vandeni imti iš jo teritorijon įeinančio Galilėjos ežero ir pompuoti į Negevo dykumą. Pagal šį planą Izraelis galėtų išmaitinti kelis milijonus naujų gyventojų.

Kassimas užstoja komunistus

Irako premjeras Abdel Karim Kassim pareikalavo, kad į darbūtų priimtas Ali Shukur, vienas žymiausių Irako komunistų, kuris yra garvežio mašinistas. Jis buvo atleistas iš darbo už užsiminėjimą unifine veikla darbo valandomis. Premjeras Kassim nurodė, kad ta veikla jam būtų leista ir darbo valandomis.

KAIRĖJE: Punksio lietuvių tautinių šokių ir dainų ansamblis (Lenkijoje), su vadove N. Jakimavičiene (vidury), prie Punksio lietuvių kultūros namų (dešinėje).

--Kukū, jau aš čia!...

SUKARNO IR SUKILĖLIAI

Chruščiovo vizitas suskaldė Indonezijos visuomenę

Virš Djakartos dundėjo patrankų šūviai, sukilėlių karininkai apsaugojo Merdekos rūmus, kur prezidentas Sukarno visomis pastangomis gynėsi bėgimo minties. Sukilėlių vadai jam atsiuntė trumpą reikalavimą: "Priimkite mūsų reikalavimus arba mes jus sunaikinsime!" Sukarno atsakė sukilėlių vadų pakvietimu deryboms. Pasikalbėjimas truko dvi valandas; po jo sukilėlių vadai iš rezidencijos išėjo susimastę ir liūdni: Sukarno savo stiprios asmenybės dėka buvo juos įtikinęs. Jis buvo juos ne tik paskatinęs nutraukti partizaninius veiksmus, bet ir įtikinęs, kad jų akcija galinti jauna valstybę nuvesti į bedugnę.

Tai, beje, atsitiko 1952 metais. Dabar, 1960 kovo mėnesį, Sukarno rezidenciją iš oro apšaudė sprausminis sukilėlių lėktuvas. Nors prezidentas ir kiti valdžios pareigūnai mažiausiai kartą per savaitę vis iš naujo užtikrina, kad Indonezijos sukilėliai "šį kartą galutinai sunaikinti", tačiau jų skaičius diena iš dienos didėja. Generalinio štabo viršininkas Abdui Haris Nasution, vienas 1952 metų sukilėlių vadų, dar tebestovi Sukarno pusėje. Tačiau

Djakartoje jau klausinėjama: kaip ilgai dar?

Sumatroje ir Celenese stiprūs sukilėlių junginiai vykdo alinamąsias kovas prieš vyriausybės kariuomenę, kurios įsitikinimas, kad ji kovojanti už gerą reikalą, vis labiau silpnėja. Sukilėliai kontroliuoja milžiniškas plantacijas, nuo kurių priklauso Sukarno užsienių prekyba, ir vis drąsiau patys pradeda prekiauti su Malajais, Singapūru, Filipinais ir net tokiais tolimais kraštais, kaip Tautinė Kinija ir Pietų Vietnamas.

Sukilėlių vyriausybė yra pasidalinusi į dvi grupes. Viena, vadovaujama "revoliucinės vyriausybės ministro pirmininko" dr. Sjafrudin Praviranegara, yra išvykusi į užsienius, kur daugely laisvųjų Azijos kraštų žadina nuotaikas prieš Sukarno. Antroji grupė yra likusi Sumatroje ir Celebese, kur jos kariuomenė kontroliuoja plačias teritorijas, išskyrus didžiulius miestus.

Net Djakartoje jau pripažįstama, kad sukilėlių jėgos auga. Laikraštis "Suluh Indonesia" net pranešė, kad sukilėliai turi tipo B-26 ir B-29 bombonešius, "Mus-

tangus" ir kitų rūšių lėktuvus.

Vyriausybei ištikimų elementų moralė pastaruoju metu gavo ir kitų didelių smūgių: Sukarno įvykdytas parlamento paleidimas ir Chruščiovo vizitas suskaldė ir vyriausybės stovyklą. Skilimas ypač jaučiamas vyriausybei ištikimose kariūnėse pajėgose: laivyno viršininkas adm. Subiaktas, kaip nepatikimas, buvo pašalintas į "auksinę tremtį" (paskirtas ambasadoriumi į Ankarą), o kraštutiniškai kairios aviacijos jėgos reikalauja generalinio štabo viršininko Nasution atsisakymo. Būdamas ištikimas mahometonas ir aiškus antikomunistas, Nasution tebėra svarbiausioji garantija, kad Sukarno režimas nenuslys į prokomunistinę vagą.

Indoneziją lankiusio Nikitos Chruščiovo pažadėtos dovanos ir pagalbos akcijos pradžiugino tik naivuosius ir trumparegius. Atsakingi politikai žiūri šios "nesavanaudiškos pagalbos iš Maskvos" dvideiškumą. Ir ligšiolinė "techninė pagalba" buvo susieta su "tiekimu" mažos, bet labai veiklios sovietų, čekų ir sovietinės zonos ekspertų ir inžinierių grupės. Kiekvienas jų, šalia technikos, pasireiškia ir komunistinių celių steigimu bei švietimu.

Nuoširdūs demokratijos šalininkai su baime žiūri į artėjančią dieną, kurią Indonezija bus nukreipta vis labiau prekybui — įskaitant ir ginklų siuntas — su Rytų bloku ir su gaunamomis mašinomis bei fabrikų plėtimais gausės ir specialistų iš Rytų bloko skaičius.

Norėdamos laiku sukliaudyti, kad Indonezija "šaltu keliu" neprarastų savo laisvės, musulmoniškoji Majoremi partija, demokratų partija ir Nathadul Ulama partija yra pasiruošusios kiekvienam kompromisui. Dar jos teberemia prezidentą, nors parlamento paleidimas ir diktatūros grėsmė jau ir jų pažiūrose sukėlė sąmyšį. Kiekviena diena jėgų santykis gali lemiama pasikeisti Sukarno nenaudai. (tp).

**Kas Dirvos neskaityto
— daug nustoja!**

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti Dirvą.

Naujiems skaitytojams prenumerata metams tik 8 doleriai

Ilgais žiemos vakarais, duzgiant verpimo rateliams, kiek dainų būdavo išdainuojama... Čia Amerikoje mūsų moterys tokiomis priemonėmis jau nebesinaudoja, o jaunimas apie ratelį gal žino tik iš knygų...

Taip buvo išdavinėjama Amerika

Kalbos prieš sovietus laikomos piktžodžiavimu

Apsisprendęs nutraukti ryšius su komunizmu, kuris tuo metu buvo susibičiuliavęs su hitleriniu nacizmu, Whittaker Chambers buvo begalvojęs eiti policijon, tačiau bijojo, kad jo pranešimas gali nepasiekti tikslo, patekęs į komunistų arba "rudosios kolonos" rankas. Jo kolega laikraštininkas Don Levine sužinojęs, kad komunizmo agentai apnikę net pačius aukštuosius vyriausybės postus, pataria kreiptis į JAV prezidentą ir pažada išrūpinti audienciją. Tačiau prezidentas Rooseveltas atsisako juos priimti, ir jo asmeninis sekretorius McIntyre nukreipia Chambers ir Levine į valst, dep-to pasekretorių Berle, kuris kitais išskaičiavimais sutinka su jais pasikalbėti savo namuose.

amerikiečių valdininkas, pavarde "Alžė Iss," šnipinėja Sovietijai.

Bullit atlaidžiai nusišypsojo ir mandagiai padėjo. Deja, jis nesuvokė, kad prancūzai neištaria H, ir tas "Alžė Iss" buvo ne kas kita, kaip Alger Hiss. Bet pranešimą jis vis dėlto perdavė į Washingtoną. Ten jis buvo numestas šalin, kaip ir Whittaker Chambers išpėjimas.

**Niekas nenorėjo
"kišti nagų"**

Kitą rytą, po pasikalbėjimo su pasekretoriumi Berle, Chambers išvažiavo atgal į New Yorką, susitvarkė daiktus ir laukė arešto. Išduodamas šnipus, jis buvo apkaltinęs ir save, o šnipinėjimas visose pasaulio valstybėse sunkiai baudžiamas. Tačiau veltui jis laukė.

Dar labiau, negu Whittaker Chambers, stebėjosi laikraštininkas Levine, nors jis gerai orientavosi Washingtono vyriausybės sluoksniuose. Jam pabandžius kongreso atstovus paskatinti intervencijai, visi reikalo krutė iš tolo. Priešingai, tuo metu Hitleriui pradėjus karą su Sovietija, kiekvienas žodis prieš komunistinę valstybę buvo lygus piktžodžiavimui.

Chambers tuo metu buvo pakilęs į vyresniuosius Time redaktorių. Iš dažnų jo susitikimų su Levine, ir pastarajam galutinai paaiškėjo, kad Alger Hiss, dešinioji Roosevelto ranka, tikrai yra anksčiau buvęs ir gal dar tebebuvo svetimos valstybės agentas.

Nepaisant Chambers abejonų, Levine nebematė kito kelio išdavikui sukliaudyti, kaip tik nueiti į FBI ir viską papasakoti. Galutinai pasiryžęs, vieną dieną nuėjo pas aukštą saugumo tarnybos valdininką. Tačiau, vos tik jam pradėjus kalbėti apie faktą, kad svarbiuose vyriausybės postuose sėdi daug komunistų agentų, valdininkas jį nutraukė:

--Prieš Hissą nieko negalima pasakyti. Jis yra tabu! Be to, sovietai tuoj surastų pakaitalus, vos tik ji arba kitą rusams simpatizuojantį valdininką nušalintume.

Don Levine nebuvo valdininkui net paminėjęs Hiss pavarde!

Harry Dexter White

Na, ar ne pamišėlė?

Tik po Roosevelt mirties akmuo pradėjo riedėti ir, kaip

**ELECT
GEORGE
ZIMMERMAN
JUDGE
PROBATE COURT**

**HIGHEST QUALIFICATIONS — CAPABLE —
EXPERIENCED — SERVED AS ACTING
JUDGE IN CLEVELAND HEIGHTS
MUNICIPAL COURT.**

**VOTE FOR GEORGE ZIMMERMAN
REPUBLIC PRIMARY MAY 3, 1960.**

dažnai istorijoje, atsitiktinumo pajudintas.

Buvo karšta 1945 metų rugpjūčio diena, kai į New Haven, Conn., FBI įstaigą atėjo viena moteris: mokytoja Elisabeth Bentley. Tyliu, užsikertančiu balsu ji pareiškė:

--Aš šnipinėju Sovietijos nau-dai.

Valdininkas pamanė turįs reikalų su pamišėle. Beveik kiekvieną dieną į policijos įstaigas ateina žmonių, kaltinančių save neįmanomiausiais nusikaltimais. Tačiau murmėdamas, pečius traukdamas, užrašė jos pranešimą. Ši nereikšminga moterėlė šnipinėjusi drauge su aukštaisiais valstybės pareigūnais! Na, ar ne pamišėlė?

Tačiau, visa tai, ką Elisabeth Bentley papasakojo, pasirodė tik tiesa. Dar prieš vienerius metus ji buvo jungiamuoju rateliu tarp finansų pasekretoriaus Harry Dexter White ir "Bill", tūlo komunistų agento. Be kita ko, ji sovietams perdavusi ir seriją naujų, dar nepaleistų apyvartan amerikinių pinigų okupuotai Vokietijai. Rusai jais padarė milijardinį biznį. O atlyginimas? Elisabeth Bentley neseniai gavo du tūkstančius dolerių.

Tačiau ne tie juokingi arbatpinigiai yra priežastis, dėl kurios ji atvyko į FBI. Tikroji priežastis, paskatinusi ją nusi-sukti nuo komunizmo, tiesiog absurdiška. Jai įsakyta išstoti iš partijos ir nutraukti ryšius su dabartiniu špiūnų žiedu--tačiau ne dėlto, kad ją būtų pradėta nepasitikėti, o todėl, kad visas špiūnų aparatas Jungtinėse Valstybėse perorganizuojamas.

Jos vyras Jaša Golos, su kuriuo ji nebuvo oficialiai susituokusi, mirė prieš dvejus metus. Jis buvo jos didysis ryšys su komunistų partija. Dabar ji jau nebeturi ko prarasti. Ir ko jai maišytis tuose sluoksniuose, kurie jai neįdomūs?

Gal dar buvo ir daugiau priežasčių, paskatinusių ją nutraukti ryšius su praeitimi, bet atrodo, kad tikrai vienšūmas ją paskatino nueiti į FBI.

"Labai keista"

Sekanciais metais ji artimai bendradarbiauja su Washingtono FBI centrine, nepažadindama ypatingo dėmesio. Tik 1948 vasarą prasideda permainos, kai vienam aukštesniam valdininkui į akis krinta keistas ryšys: jos pranešime minimos pavardės, kurios minėtos kituose protokoluose.

Pasekretorius Berle, kuris tuos "kitus protokolus"--Whittaker Chambers pranešimą--tebelaiko savo slaptose stalinėje, pasikviečia Elisabeth Bentley ir paklausia, ar ji pažįstanti tūlą "Bob" arba "Carl".

Ji nuneigia, Berle pamini Whittaker Chambers pavardę, bet ir jos Elisabeth Bentley nežino: savo partinėje celėje ji jo nesutikusi. Nieko neparyškina ir jo išvaizdos atpasakojimas.

--To žmogaus niekada nemačiau,--sako ji--Nepažįstu ir kitų trijų vyrų: nei Mr. Chambers, nei "Bob", nei "Carl".--ji dar nežino, kad tie trys vardai reiškia tą patį žmogų, kurio nuotrauka jau buvo parodyta.

--Labai keista,--murma Berle.

(Bus daugiau)

LAIKO NEDAUG, O REIKALAS SKUBUS

Liepos 15 d. sukaks 550 metų nuo žalgirio mūšio. Jei mes esame pratę minėti visokias kitas sukaktis, tai ypač reikia šią sukaktį paminėti.

1. Vasario 16 d. minėjimuose mes prisimename Lietuvos nepriklausomybės atstatymo sukaktį, tačiau svetimtaučiai, o kai kada net ir mes patys, esame įpratę žodžio "atstatymo" nepastebėti, esame linę vaizduoti sau Lietuvą dar jauną, vos kelis metus gyvenusią savo valstybiniu gyvenimu.

2. Minėdami 550 metų žalgirio mūšio sukaktį, mes turėsime retą progą visiems pabrėžti, kad Lietuva nėra nauja valstybė, bet kad toji valstybė jau senai egzistavo ir kad ji iš vienos pusės dengė vakarų civilizaciją nuo mongolų antplūdžio, o iš kitos pusės — sutriuškino kryžiuočių galybę bei sustabdė germanų veržimąsi į rytus.

3. Prieš 550 metų Lietuva šį istorinį žalgirio mūšį laimėjo sąjungoje su Lenkija, tačiau lenkai, norėdami savo vaidmenį pervertinti, yra linę lietuvių

P. LIČKUS

reikšmę jei jau ne visai eliminuoti, tai bent sumažinti iki minimumo. Šiais metais žalgirio apylinkėse (dabar Lenkijos ribose) įvyks didelės šio istorinio mūšio minėjimo iškilmės, kur, reikia manyti, lenkų vaidmuo bus išpūstas, o lietuvių — nuštelbtas. Panašiai, galbūt, lenkai elgsis JAV bei kitur. Lenkai tam reikalui yra išleidę savo veiklą apie šį mūšį, kuriuose lietuvių vaidmuo yra nustumtas. Mums reikia būti pasirengus savo vaidmenį tame mūšyje teisingai nušviesti, o lenkų nepamatuos istorinių faktų klastojimus atremti.

Kaip visa tai padaryti?

Receptų gali būti daug, tačiau tam reikalui turime mažai laiko ir todėl reikia užsibrėžti tik tiek, kiek galėtumėm atlikti.

Nevienas, gal pasakys, kad lenkų yra daug, jie jau daug toje srityje yra padarę ir mums bus sunku juos atsvirti. Šitoks galvojimas ne visai turi pagrindo, nes iš melo padaryti tariama

tiesą reikia kur kas daugiau darbo, reikia ir storų veikalų išleisti, o tikrai tiesai išdėstyti gali užtekti ir plonesnių veikalų. Pvz., į lenkų norą lietuvių ignoruoti ir visus laimėjimo laurus sau pasiglemžti, jau užtenka priminti faktą, kad kryžiuočių ordeno magistras prieš pat mūšį yra atsiuntęs Vytautui ir Jogailai po vieną kardą. Jei ten lietuviai būtų buvę nereikšmingi, tai būtų užtekę pasiųsti tik vieną kardą Jogailai. Pagaliau ir pats Jogaila buvo lietuvis. Tai tik vienas iš daugelio istorinių fragmentų.

Teko girdėti, kad pulk. O. Urbonas, švedijoje, yra parašęs apie žalgirio mūšį studiją ir ji bus greit atspausdinta (leidžiama lietuviškai). Tad reikia susirūti su pačiu autoriumi, ir gavus jo leidimą, tą studiją išvesti į anglų kalbą. Be to, reikia paprašyti kurio nors istoriko, kad tame vertime parašytų tinkamą įvadą, suteikiant tam mūšiui reikiamą istorinį foną.

Tokios studijos su įvadu išleidimas angliškai daug nekaštuos, o nauda iš to mūsų reikalui bus gana didelė, nes galima bus šią studiją išdalinti žurnalistams, valdžios žmonėms ir pan. Be to, jei reikėtų atremti spaudoje mums nepalankią lenkų propagandą, tai galima būtų su atitinkamu laišku pasiųsti laikr. redakcijoms ir tokių veika-liukų. Žinoma, visa tai reikia padaryti dar prieš liepos 15 d.

Beveik visose kolonijose liepos mėn. yra daromi Dariaus ir Girėno skridimo per Atlantą minėjimai. Tie minėjimai, paprastai, su-traukia daug žmonių, atsilanko net gubernatoriai, kongresmanai ir kiti aukšti svečiai. Šiais metais gal būtų galima tuos minėjimus sujungti.

Kas turėtų imtis iniciatyvos?

Manychiau, iniciatyvos turėtų imtis kuri nors organizacija, ar net pavieniai asmenys, atsižvelgiant į vietos aplinkybes. Pvz., vienoj kolonijoj gali imtis iniciatyvos viena organizacija, kitoj — kita. Sakau iniciatyvos, nes iniciatorė organizacija pati viena to darbo neatliks, o ji tik sušauks visų kitų organizacijų atstovų pasitarimą ir tokiu būdu pats darbas bus dirbamas visų organizacijų bendrai.

MOBILE, Alabamoje, įvesti leidimai moterims, norinčioms nešioti batukus aukštais užkulniais. Išsmdama leidimą moteris pasirašo, jog miestas neat-sakingas už jos susižeidimus, jei ji nešios batus su kulnais, aukštesnė negu pusantro colio ir mažiau negu vieno colio plo-čio.

Č. Jamušo paveikslas "Žvejų prieplauka", kuris buvo išstatytas dailės parodoje Chicagoje

Pirmųjų skyrių turinys

I senatorius išrinktas draugas Peppone gavo už-davinį parinkti ir Sovietijon palydėti dešimtį patikimų partiečių. Don Camillo, grasindamas iškelti aikštėn jo slap-tą praturtėjimą ir įsivėlimą į skandalingą eferą, prievarta įsiskverbia į keliaujančių tarpą spaustuvininko Tarocci Camillo vardu. Kelionės metu jis užsiima tokiomis super-komunistinėmis agitacijomis, kad draugas Rondella ne-tenka pusiausvyros, sudrasko partijos nario liudijimą ir išsiunčiamas atgal į Italiją. Peppone ir Don Camillo apgy-vendinami tame pačiame viešbučio kambaryje.

IV. LAISVA PRIEŠPIETĖ

"In illo tempore: Missus est Angelus Gabriel a Deo in civitate Galilaeae, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David, et nomen Virginis Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena: Dominus tecum..."

Jis keliavo... drauge su vais-tininku... ir tai buvo kelionė lėk-tuvu... Staiga lėktuvas slystelėjo ant sparno, net kvapą užėmė, ir Peppone klausinėjo save, iš kur toks apstas lotynų kalbos... ir stebėjosi, kad lyg tyčia tas susiraukęs reacionierius vais-tininkas sėdėjo priešais jį, drau-ge keliaudamas į Sovietų Sąjun-gą... Bet štai vėl pasigirdo ta keista lotynų kalba...

"Quae, cum audisset, turbata est in sermone eius: et cogita-bat qualis esset ista salutatio, Et ait Angelus ei: Ne timeas, Maria invenisti enim gratia apud Deum..."

Su didžiausiomis pastangomis pakėlė Peppone vieną blakstie-ną, kuri svėrė maždaug pusę tonos. Lėtai susikoncentravo a-kies lėlytė į vieną blankiais tape-tais aptrauktą sieną. Paskui nu-kreipė dėmesį į kartoninį ketur-kampį, prikabinatį vinimi, ir tenai buvo kiriliškomis raidėmis kaž-kas parašyta.

"... et vocabis nomen eius Je-sum. Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur..."

Peppone atplėšė ir antrąją akį, staigiai apsisvertė ant kito šono ir pajuto, kaip užėmė jam gerklę: stalas, kurį valdinė susisė-kimo įstaiga buvo paskyrusi į šį kambarį, buvo paverstas al-toriumi, ir draugas Tarocci Ca-millo stovėjo priešais jį, kaip tik tuo metu iš savo raudonai įrišto "Pensées de Lenine" to-melio skaitydamas "Sequentia sancti Evangelii secundum Lu-cam".

Peppone pašoko iš lovos, pri-bėgo prie durų ir klausėsi; jo širdis plakė, kaip pašėlus, ir jis pajuto norą ant draugo Ta-roccio galvos užmesti antklodę.

Tačiau metė tą mintį ir pra-dėjo vaikščioti po kambarį, kel-damas kiek galint daugiau triukš-mo, iki pačiame jo sumišimo įkarštyje pasigirdo tas pra-keiktas varpelis. Jis nenorėjo klausyti, ir vis dėlto klausė, ir

--Mes galime užimti vietas, Draugas Oregovas ateis vėliau Draugė Petrovna šį rytą bu-vo užsidėjusi valdininko miną, kuri sukūrė ledinį atstumą. Ji kalbėjo įsakyminiu tonu, nė vie-nam nežvelgė į veidą, buvo vi-siškai formali ir šalta. Kaip sustyrusi atsisėdo prie stalo, tepadarydama tik reikalingiausius judesius. Mažais gurkšne-liais išgėrė vienintelį arbatos puoduką, tartum išpildydama valdinę pareigą.

Trumpai, ji atrodė, lyg būtų įlindusi į nepralaužiamus, nepramatomus šarvus. Deja, kai ku-rie tų šarvų susiuvimai leido gai-vinantį, švelnų kvapą, kuris vėl gadino tą nepralaužiamumo įs-pūdį, Nadia Petrovna savo ryti-nio tualetu metu užmiršo, kad ji buvo valdininkė, ir apsipurkš-tė keliais iš draugo Nanni Sca-moggios gauto vandenėlio la-šeliais.

Draugas Scamoggia sėdėjo pri-deramame atstume nuo draugės Nadios, tačiau turėjo jautrią no-sį ir tuoj užuodė kvapėlį.

Draugas Jenka Oregovas įžen-gė, kai jie jau buvo papusryčia-vę. Jis atrodė labai susirūpinęs. Išsiblaškęs linktelėjo pasisvei-kindamas ir kartu su drauge Pe-rovna atsisėdo nuošaliame kam-bario kampelyje. Jie susijaudinę kažką kalbėjo, gana ilgai ir pa-kartotinai tikrindami užantspaui-duotą popieriaus lapą, kurį drau-gas Oregovas buvo išsiėmęs iš savo portfolio.

...ir pakartotinai tikrino antspau-duotą popierių, kurį draugas Ore-govas...

Kai jie susitarė, draugė Pe-rovna atsisuko į Peppone ir pa-rieškė:

--Draugas Jenka Oregovas iš atitinkamos Inturisto įstaigos ga-vo tikslią dienos programą, pa-gal kurią mielieji Sovietų Są-jungos svečiai turi sunaudoti sa-vo laiką. Šiandien rytą, devintą valandą, itališkieji draugai ap-žiūrės traktorių fabriką "Rau-donoji žvaigždė".

Peppone sumišęs žiūrėjo į ją.

--Atleiskite, drauge, --paga-liau prabilo jis, --bet man atrodo, kad mes traktorių fabriką "Rau-donoji žvaigždė" apžiūrėjome, vos tik atvykę...

Draugė Petrovna iš naujo ta-rėsi su draugu Oregovu.

--Programa, kurią draugas Jenka Oregovas šį rytą gavo, --pasakė ji Pepponei, rodydama la-pą, --numato, kad itališkieji draugai vakarykščią popietę pra-leido, ilsėdamiesi po varginan-čios kelionės, ir kad jie šią prie-špietę pasišvęs traktorių fabriko "Raudonoji žvaigždė" apžiūrėji-mui. Ankstesnioji programa pa-keičiama nauja ir tuo būdu lieka negaliojanti. Todėl vakarykščią apžiūrėjimą reikia laikyti ne-įvykiu.

(Nukelta į 5 psl.)

PEDAGOGINIO LITUANISTIKOS INSTITUTO GLOBOS KOMITETO ATSIŠAUKIMAS

Mums, žemiau pasirašiu-siems, tenka didi garbė, o taip pat ir didi pareiga rūpintis Chi-cagos Pedagoginio Litanistikos Instituto moraliniu ir medžia-giniu išlaikymu.

Kad Pedagoginis Litanistikos Institutas, kuris išaugo iš Aukš-tųjų Pedagoginių Litanistikos Kursų, galėtų ir toliau sėkmin-gai augti ir atlikti užsibrėžtus litanistinio švietimo uždavinius, jis reikalingas visų lietuvių dė-mesio ir sutelktinės paramos.

Ką duos Pedagoginis Litanis-tikos Institutas?

Svetur atsidūrusi lietuviškoji šviesuomenė, nūdien kultūrinį gyvenimą kurianti ar jam vado-vaujanti, metas iš meto natūra-liu būdu mažėja ir nyksta, o tuo tarpu jau antras tremties de-šimtmetis eina, kai retėjančios šviesuomenės eilės maža bėpa-pildomos. O kas bus dar po de-šimties metų ir tolimesnėje iš-eivijos ateityje?

Gyvajai lietuvybei ugdyti, tau-tinei mūsų kultūrai kurti, kultū-riniam gyvenimui vadovauti rei-kia šviesuomenės prieanglio: li-tuanistinės mokykloms mo-kytojų organizacijoms vadovų su gilesniu litanistiniu pasiruoi-mu, kokį ir teiks Pedagoginis Litanistikos Institutas.

Instituto Globos Komitetas, pradėdamas savo darbą, pir-

miausia kreipiasi į lietuvių aka-deminį jaunimą, lankančį vietie-nes aukštąsias mokyklas, prašy-damas nuoširdžiai susidomėti li-tuanistinėmis studijomis, ski-riant ir joms nors dalelę savo energijos ir laiko. Mes žinome, kad profesinis pasiruošimas gy-venimui iš studentijos reikalau-ja daug įtempto darbo ir daug lėšų, kad idealistinėms studi-joms maža belieka laiko ir pi-nigo; bet gyvieji pavyzdžiai rodo, jog ryžtingam jaunimui tos kliu-dančios aplinkybės nėra nenuga-limos. Štai ir dabar Institutą lankančių klausytojų tarpe yra 20 studentų.

Kreipdamiesi į vyresniąją visuomenės kartą, su didžiu dė-kingumu mes prisimename tuos realiuosius patriotus, kurie pi-nigais jau yra parėmę šį Insti-tutą lankančią studentiją. Insti-tuto užuomazgai, Aukštiesiems Ped. Litanistikos Kursams, vy-resnioji karta sudėjo tiek pini-gų, kiek tuo tarpu jų reikėjo.

Tad, džiaugdamiesi gyvu jau-nosios kartos idealizmu ir rea-laus patriotizmo buvimu mūsų visuomenėje, Pedagoginio Litu-anistikos Instituto globos tarny-ba mes pradėdame su šviesiu ir viltingu žvilgsniu ateitin, tikė-damiesi, jog mūsų akademis jaunimas uoliai lankys Institutą paskaitas, o visuomenė teiks jam reikalingą finansinę paramą.

DR. P. DAUŽVARDIS,
Lietuvos Respublikos Konsulas

M. KRIKŠČIŪNAS,
Profesorių Draugijos Pirmininkas

J. TAMULIS,
LB švietimo Tarybos
Pirmininkas

BR. KRIŠTANAVIČIUS,
Tėvų Jėzuitų Vyresnysis

J. JASAITIS,
Lietuvių Bendruomenės
Chicago Apygardos
Pirmininkas

DOMAS VELICKA,
Instituto Lektorių Tarybos
Atstovas

Chicago, 1960 m. kovo 16 d.

PASINAUDOKITE PATIKIMU, KRUOPŠČIU IR GREITU FIRMOS PATARNAVIMU SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ,

Lietuvą, Ukrainą, Baltgudiją, Latviją, Estiją ir kitas respublikas

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by USSR

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel.: CHelsea 3-2583

MOSŲ SKYRIAI

2134 W. Chicago Ave.
CHICAGO 22, ILL.
Tel. Dickens 2-8232

Atdara kasdien nuo 9-6;
Sėkmadieniai nuo 9-4.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWer 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MObawak 2674

359 W. Broadway
S. BOSTON 27, Mass
Tel. AN 8-5040

11339 Joes Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja prista-tymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 val. ir adresatą pasiekia per 6—7 savaites (oro paštu laike 7—12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies pasirinkimas įvairių prekių. Rei-kalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informaciją apie naujas muitų normas ir patarnavimus. Atsiminkite, kad mes esame specialistai, kas liečia siuntinių persiuntimą.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n, VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Bandant imigracines duris plačiau praverti

Nemažai buvo ir nustebtųjų, kada išgirdo, kad prezidentas Eisenhoweris reikalauja į JAV įsileisti daugiau imigrantų. Nustebtųjų gal todėl, kad imigrantų įsileidimo klausimas pasaulyje pačioj didžiausioj imigrantų valstybėj, pasidaręs kaip ir nepopularus. Mat, prieš daug metų įsikūrusieji jau pradeda kreivai žiūrėti į tuos, kurie čia atkeliauja ar dar gali atkeliauti. Tai kartojasi tokių žmonių elgesiu, kurie traukiny užėmę patogias vietas kreivai žiūri į tuos, kurie dar ateina vietų ieškodami. Tai kartojasi sotaus ir patogia gyvenančio pažiūra į tuos, kurie nei sočios duonos, nei patogios pastogės neturi, o kaimynystėj apsigyvenę gali net tam patogumui pakenkti.

Oficialūs dabiniai sako, kad dabartinė metinė imigrantų kvota į JAV yra 154,000. Prezidentas Eisenhoweris reikalauja, kad tas skaičius būtų padvigubintas. Kai kurie net spėjo suskaičiuoti, kad toks padvigubintas imigrantų skaičius jau atsvertų kasmetinį juodųjų prieauglį, kurių gimimų skaičius toli prašoka baltųjų gimimų skaičių. O tai toliau pramatantiems kelia rimtą baimą, kad tokiais greitais žingsniais tamsėjama.

Kai kurie jau spėjo išaiškinti ir taip, kad šis prezidento Eisenhowerio reikalavimas yra ne kas kita, kaip rinkiminės programos dalis. Atseit, pasiseks ar nepasiseks ta reikalavimą pravesti, bet visiems imigrantams, kurių žingsniai šiame krašte dar ne tokie gilūs ir pavydūs kaip tų, kurių čia jau kelinta karta gyvena, tikrai patiks. O kai patiks, tai jie ir balsą atiduos už tos partijos vadus, kurie tokį gražų sumanymą kelia.

Kurie komentariai bus teisingi, netolima ateitis bus geriausia liudininkė. O mes galime tik patvirtinti, kad šiam kraštui naujų imigrantų tikrai dar daug reikia. Viena, kad čia dar tiek daug vietos, kurios kituose kraštuose stinga. O antra, kad imigrantai visais laikais šiam kraštui davė tokią kraują ir jėgą, kurie padėjo sukurti tą materialinį gerbūvį, kokio kiti kraštai neturi.

Nė kiek neabejojame, kad ypatingą išimtį, žinoma, gerąja prasme, turi paskutiniąjį imigrantų bangą. Vienų ji vadinama DP, kitų politinių pabėgėlių, dar kitų — tremtinių. Paskutinįjį vardą gal dažniausia mes patys sau esam prisiskyrę.

Tie imigrantų tūkstančiai daugumoj išmokslinti ir savose valstybėse atsakingas pareigas ėję. Normalioms sąlygoms esant, jie niekad nebūtų išėję imigrantų keliais. Pagaliau, jų niekas tokiais skaičiais ir tokių profesijų nebūtų ir išleide. Juk jų paruošimas kiekvienai valstybei per daug buvo brangus, kad jų lengvai atsižadėtų.

Mes patys, kurie tose eilėse tada buvom, stebėjomės, kad po karo tais politiniais pabėgėliais prasidėjęs turgus buvo išvirtęs tik į raumenų prekybą. Ir tai dar nenorėjo pirkti, visokias klūtis statė. Ir jei tada būtų atsiradęs koks gudrus JAV politikas, būtų sugebėjęs juos visus į šį kraštą atvežti, šiandien tikrai nebūtų galėjęs. Kraštas būtų praturtėjęs dar daugeliu tokių jėgų, kuriomis šiandien džiaugiasi ir Pietų Amerikos kraštai, ir tolima Australija su Zelandija. Kokios retos "progos", reikia manyti, nebesikartos...

Reiktų tik linkėti, kad tos imigracinės durys, kurios pasenusių normomis ir įstatymais tebėra privertos, pačios Amerikos labui, plačiau atsidarytų. O tas įleistas naujas kraujas, ir tos naujos jėgos, rytojaus Ameriką tikrai darys dar įtakingesnę ir galingesnę. B. G.

KODĖL "ATOSTOGAUJA" TURAUSKAS

Rašėte apie E. Turauską, lyg stebėdamiesi, kodėl jis pateko į "garbės atostogininkų" tarpą Korsikoje, nes jis "paskutiniame dešimtmety daugiau verčiasi įvairiais bizniais, bet ne politika".

Nežinau, kuo E. Turauskas verčiasi daugiausia, bet su politiniu veikimu jis ryšių dar nėra visiškai nutraukęs. Šalia tarptautinių krikščionių demokratų organizacijų, jis pastaruoju metu dar dalyvavo ir nepartinio pobūdžio tarptautiniame komite, būtent, Pavergtųjų Europos Tautų Seimo vietiniame (Prancūzijos) komite, kad lietuvių atstovas. Į "atostogininkų" grupę jis ir pateko dėl to, kad buvo tame komite, nes ištrimo įsakymas palietė visus

PETS komiteto narius, išskyrus tuos, kurie turi diplomatinį statusą, (Antras lietuvių atstovas tame komite, Dr. S. A. Bačkis, įsakymo nebuvo palietas). Daugeliui tų, kurie nebuvo ištrimti, esą įsakytą registruotis policijoj kasdien po du kartus. Toks įsakymas buvęs duotas ir diplomatinį statusą turintiems (Dr. Bačkui, prof. Baltrušaičiui), tačiau susisiekus su užsienio reikalų ministerija, jiems registravimosi privolė buvusi atšaukta.

V.R.,
New York

"VESTUVĖS" KAI KĄ IR PRADŽIUGINO

Gerei, kad žmonės turi savo nuomones, o dar geriau, jog jie nesibijo jas viešai išreikšti. Tėnka pasidžiaugti jog ir R. Kur-

Dialogai su Tėvyne (3)

Kai tauta gynė laisvę...

"Esame bejėgiai, kad galėtume paskubinti tarptautinių įvykių raidos rato sukimosi palankesne prasme. Belieka tęsti kovą toliau... Anksčiau ar vėliau mūsų kova suras atgarsio, o mūsų tautos kovų atkaklumas išrikiuos ją labiau, sią laisvę mylinčių tautų galerijoje".

J. Daumantas, "Partizanai už geležinės uždangos".

Kai dar 1946 metų pradžioje buvo mėginta aiškintis lietuviams drauginguose vakariečių sluogsnuose, su kuriais ryšiai buvo palaikomi jau nacių okupacijos metais, dėl sovietų-Vakaryų santykių tolesnės raidos ir galimo ginkluoto konflikto, pareiškimai buvo toli gražu nedžiuginantys. Sovietų-Vakaryų santykių tolesnė raida priklausė nuo pasikeitimo Vakaryų visuomenės nusistatymo Sovietų Rusijos atžvilgiu, kuris dėl karo metu buvusio tarpusavio glaudaus bendradarbiavimo tebebuvo sovietams palankus. Josifas Stalinas tebebuvo laikomas "good, old uncle Joel". Tokio palankaus nusistatymo pasikeitimo, esą negalima laukti anksčiau, kaip po kokių dvejų metų, nekalbant jau apie kokio atviro konflikto galimumus.

Vėlesni įvykiai tokią nuomonę pilnai patvirtino. Kaip tyčia, tik po dvejų metų, 1948 metais komunistams pagrobus valdžią Čekoslovakijoje, Vakaryų visuomenė pradėjo po truputį atsiverti akys dėl tikrųjų Kremliaus kėslių Europoje.

KAIP TĄ SUTIKO PARTIZANAI?

Mūsų pastangos iš užsienio pasiekti Lietuvą ir laisvės kovotojus teisingai painformuoti buvo sėkmingos. Štai ką apie tai rašo akivaizdus liudininkas J. Daumantas savo knygoje "Partizanai už geležinės uždangos" (199, 201 psl.). Visus asmenis jis žymi jų tada vartotais slapyvardžiais. "Gegužės 25 (1946 m.) apygardos vadas Mykolas Jonas, dar tebeviešėjęs mūsų rinktinėje, ga-

vo per Skirmanto kuopą pranešimą, kad yra atvykę iš užsienio du lietuviai pagrindininkai ir dabar jie yra Vampyro žinioje. Mykolas Jonas įsakė juos pristatyti į mūsų stovyklą... Dainoro ir Lokio atvykimas išsprendė ryšio su užsieniu klausimą, jau antri metai linksniuojamą pagrindininkų..."

Ir toliau: "Iš Dainoro ir Lokio lūpų pirmą kartą mūsų apygarda klausėsi tiesioginės informacijos iš Vakaryų pasaulio. Jų pranešimai mus nutiekė pesimistiškai. Atrodė, kad Vakaryų pasaulio sąžinė bunda pernelyg lėtai. Priėjom išvados, kad mūsų ramių artųjų šalims, kažkaip užmestoms pasaulio politikų užpečkin, dar ilgai teks lieti kraują, kol atgausime laisvę, o tuo tikėti nenorėjom..."

Taigi, galbūt didžiausias Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo tragedija ir glūdi tame, kad ginklą pakėlė Lietuvos laisvės kovotojai nenorėjo, net stačiai gal ir negalėjo tikėti tuo, kad Vakarai jų didvyriška kova nesidomėjo, jiems nepritarė ir jų neužtarė ir su bet kokia realia parama ateiti nesirengė. Tikrai, Vakaryų pasaulio sąžinė budo per lėtai...

MIN. S. LOZORAIČIO PATARIMAI

Sekančiais, 1947 metais, tad jau trejiems metams praėjus nuo Lietuvos sukilimo pradžios, vėl buvo padėtos pastangos iš užsienio pateikti kraštui naujų objektyvių informacijų. Lietuvos Diplomatijos šefas ministras S. Lozoraitis, pagal mūsų tikras žinias Lietuvą pasiekusioje 1947. IV. 15 d. promemorijoje rašė, kad sovietų okupacija iš Lietuvos gali būti pašalinta vienu šių keturių įvykių atveju:

- a) JAV ir D. Britanijos karo prieš Sov. Sąjungą.
- b) perversmo ar rimto sukilimo Sov. Sąjungoje,
- c) JAV ir D. Britanijoje ultimatumo Sov. Sąjungai, reikalaujant pasitraukti iš Lietuvos, ir

STASYS ŽYMANTAS

d) visų Sov. Sąjungos okupuotų kraštų bendro ir gerai organizuoto sukilimo atveju.

Iš šių keturių galimų praktikoje politikoje tada tegalima buvo skaityti su JAV ir D. Britanijos karo su sovietais atveju. Tačiau Lietuvos Diplomatijos šefas atsakydamas į klausimą, kiek yra galimybių tokiame karui greitai kilti, nurodė, jog "nėra tikra, kad įtempimas, kilęs ir augęs dėl Sov. Sąjungos teritorinės ir politinės ekspansijos, turi būtina ir neuzilgo privesti prie karo. Ligi sovietų vidaus padėtis nėra pasitaissusi, jiems nėra intereso pulti Ameriką ir Angliją. Kai dėl pastarųjų valstybių, tai jos šiuo tarpu nėra pasiruošusios karui nei materialiai, nei moraliai, ypač karui už patekusių į sovietų sferą valstybių laisvę".

Ir baigdamas ministras Lozoraitis pažymėjo:

"Iš to seka, kad Lietuvoje reikia taupyti jėgas, vengiant aukų ginkluotoj kovoj, vengiant suteikti bolševikams pridedamų pretekstų deportavimams ir t.t."

"Būdamas užsienyje," rašė Lietuvos Diplomatijos šefas, "aš negaliu spręsti, kiek mūsų partizanų veikla apsaugoja gyventojus nuo okupacinės valdžios smurto ir ar ji yra būtina masių tautinei sąmonei palaikyti. Bet kiek tai liečia ginkluotos kovos įtaką į šių dienų tarptautinės politikos raidą Lietuvos klausimu, tai aš jaučiuosi galįs tvirtinti, jog mūsų geriausių vyrų mirtis įvykių plėtojimosi nepaskubins, o jos politinis efektas, įtaka į Lietuvos laisvės propagandą bus skaudžiai neproporcingai pasiaukojimui ir tautos nuostoliumi..."

KĄ JAUTĖ LAISVĖS KOVOTOJAI?

Vėl duokime žodį akivaizdžiam liudininkui, kaip šios informacijos buvo suteiktos pačių laisvės kovotojų. Čia skaitome:-

"Iš savo kuprinų ištraukėm dalį parsineštos iš Vakaryų pasaulio laisvos spaudos, laikraščių žurnalų ir keletą informacinių brošiūrų. Drebančiomis rankomis paėmė, tartum relikviją šventą, išmeigė mūsų šios dienos šeimnininkai savo giliai įdubusias akis į parneštus puslapius, kurie maža tegalėjo prisidėti sunykusioms nuotakoms atgauti. Gi rezistenciniais kanalais gauta tarptautinės padėties analizė, kuri pranašavo dar keletų metų sunkiai pakeliamą kovą, Vampyro ir Plunknos veidus pridengė giliu susimąstymu. Čia pat buvo sunkiausios partizanams vasaros dienos, kai beveik ištisą parą siaučia dešimteriopai gausesnės prieš pajėgos. Kiek nepasotinama bus ši vasara aukomis?..."

"Bene dvi valandos truko, kol atsibodo ieškoti anuos laisvos spaudos puslapiuose ko nors paguodžiančio. Pagarbiai surinkęs visa (juk tai iš adoruojamų Vakaryų Vampyras ištisė Rymantui ir, panarinės veidą rankose, pratarė:

"Jie mus atidavė mirčiai Jaltose, Potsdame... Kartojta ir toliau tas klaidas, neišdrįsdami pakelti protesto balso prieš mūsų tautos naikinimą, net nenorėdami žinoti, kad mes dar esame jais ne tik nenusivylę, bet kad tęsiam kovą su jų "sąjungininku", nebežinodami pralaimėjimo... Ir ilgas ir baisiai kruvinas dar styromums prieš akis kovos kelias..." (J. Daumantas, "Partizanai už geležinės uždangos". 305, 306 psl.)

PRALAIMĖJIMO NEŽINANTI KOVA, -- KURI TURĖJO PRALAIMĖT...

Šį kiek ilgokai užsėtusį "dialogą su Tėvyne" tuo tarpu turime baigti. Be abejo, mes užsienyje irgi neišvengėme klaidų klaidų. Lengviau būtų pateisinti Lietuvos laisvės kovotojų klaidas, nes jos kilo pasidavus patriotinėms nuotakoms ir stingant dar daugiau įtikinančių informacijų (kurios jė, ir gavo, vistiek negalėjo prisiversti tikėti).

Čia tik prisiminkime, ką tada rašė Lietuvos gausi pagrindžio spauda, sau norima prasme mėginama aiškintis tarptau-

tuos įvykius:

"Naujo karo gaisras jau pamažu pradeda liepsnoti", (Laisvės Rytas", Nr 5 1945, III, 15):

"Didingai, nebesulaikomai aušta gausiomis aukomis aplaistytas laisvės rytas, nešdamas neapsakomą džiaugsmą" ("Laisvės Varpas" No. 113, 1947, III, 20).

Žinodami jų jausmus, galime tai suprasti ir tam tikru atžvilgiu pateisinti, -- tačiau būtų žymiai sunkiau pateisinti laisvųjų užsienio lietuvių panašius teigimus tuo pat ar dar vėlesniu laikotarpiu, kurių dėja, irgi buvo -- visai neapgalvotų ir neat-sakingų...

Tačiau esminis dalykas buvo ir yra šis: -- 1946 ir 1947 metais Lietuvos laisvės kovotojai ir jų vadovybė buvo aiškiai įspėti ir žinojo, bent nujaudę, kad niekas jų išvaduoti nei šią, nei kitą vasarą neatėis.

Lietuvos BDPS vadovybės direktyvinis biuletenis 1947, III, 17, pakartodamas jau praėjų metų 1946, VIII, 21 d. direktyviniam biuletenyje svarstytus šiuos du klausimus: 1. Ar eiti iki šiol eitu mūsų kovos -- rezistencijos keliu ar ieškoti naujų kelių, ir 2. Kurio keliu žengti, taip rašė: --

"I klausimą, kurį kelią rinktis, davėme atsakymą, kad pasirinktas keltas turi būti toks keltas, kuriuo žengdami lietuviai galėtų nenustoti vilities, išlaikyti Tėvynės laisvės ilgesį, išsaugoti save, savo artimuosius nuo beprasmių kančių ir vargų (apart tų, kurie ir jau ir taip yra užgule), kad tas keltas įgalintų išsilaikyti ir išlikti galimai ilgiau ir mažiau aukų pareikalautų mūsų kovą..."

"Tas keltas, pagrįstas tautiniais interesais, Tėvynės meile, laisvės ilgesiu, lietuvių branginimu, prieš tinkamą pažinimą ir įvertinimą, tarptautinės padėties tikslia analize ir mūsų užsienio delegatūros ir informacijos centro suteiktomis žiniomis, duomenimis ir reto nuoširdumo konsultacija".

Nemažiau aiškus faktas yra ir tas, kad niekas iš užsienio 1944 metais Lietuvoje prasidėjusio sukilimo nesukurstė. Jis kilo spontaniškai ir gaivališkai, ir tikroji jo priežastis buvo ne kas kita, kaip sovietų politika Lietuvos atžvilgiu ir bolševikinės teroras sovietų okupuotoje Lietuvoje. Sykį išliepsnojęs, šis Lietuvos sukilimas buvo sunkiai besustabdomas, nes, tiesą sakant, laisvės kovotojai kelio atgal neturėjo. Barbariškiausios bolševikų represijos, apgaulės su skelbtom neva "amnestijom", geresnei išiečiai atėmė bet kokią pagrindą. Ir kova buvo tęsiama toliau, kova, kuri "nežinojo pralaimėjimo", bet kurią laimėti vilities nebuvo...

Ir už visas skaudžias lietuvių tautos aukas, už visus lietuvių tautos pakeltus nuostolius, už baisių lietuvių tautos nukraujavimą tikro kaltininko reikia ieškoti ne kur kitur, o tik Maskvoje, Kremliuje. Jeigu šiandien keliamas kaltės klausimas, tai atsakymas tegali būti vienas: istorija nusikaltėlius laikė ir laikys ne tuos, kurie savo laisvę žūtūtinai gina, bet tuos, kurie svetimą tautą pavergia ir jai laisvę išplėšia.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratešiant Dirvą aukomis parėmė:

Garmus A., Cleveland	\$2.00
Kalnietis J., Baltimore	5.00
Liutkus A., Cleveland	2.00
Ramūnas V., Phila.	3.00
Adomėnas J., Montreal	2.54
Vileniškis A.,	
Dorchester	2.00
Baliutavičius M.,	
Venezuela	10.00
Ankudas S., Baltimore	2.00
Janukėnas T.,	
So. Boston	2.00
Česna J., Chicago	2.00
Nesavas J., Bloomfield	2.00
Budrys V., Chicago	1.00
Verbickas A., Chicago	2.50
Traška A., Chicago	5.00
Žukas J., Cleveland	2.00
Stankevičius A.,	
Waterbury	2.00
X, Los Angeles	1.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

Konkursinė nuotrauka Nr. 50

Susimąstymas ties praeitimi...

gaitienė pasisakė apie Dainavos ansamblio "Vestuves" (Laiskai, Nr. 28). Bet kaž kodėl ji panoro atpasakoti ne tik savo, o ir kitų žmonių nuomones.

Ji rašo, kad prieš "Vestuves" žmonės bilietus pirko. O po vaidinimo raukėsi. Čia jau dėl to raikymosi reikia labai suabejoti. Mačiai labai daug, kurie po premjeros buvo patenkinti ir šypsojosi. Tai teko patirti ir iš pasikalbėjimo su nemažu publikos būriu ir iš ansamblio vadovybės gautų atsiliepimų, pradžiai veikalą Chicagoje pakartoti.

Be abejo, veikalas buvo nemaža trūkumų, bet be jų neapsieina nė vienas lietuvių mėgėjiškas pastatymas. Dalį jų išskėlė ir gausūs recenzantai spaudoje, kurių dauguma pareiškė gana konstruktyvias pastabas.

Nežinau, ar laiško autorė skaitė ar ne, bet spaudoje buvo įdėta kelių gana daug apie mūsų muziką ir vaidybą nusima-

nančių asmenų nuomonė, sakanči, jog šis Dainavos pastatymas buvo vienas iš geriausiųjų per ansamblio 15 metų gyvenimo laikotarpį. Tai jau buvo didelis komplimentas ansamblui, kuris yra davęs įvairių pastatymų įvairių vietovių lietuviams. Kaip žinia, veikalas Chicagoje bus kartojamas balandžio 24 d.

Edvardas Šulaitis,
Chicago

KODĖL RAMESNĖ

V. Volertas nesenai Drauge giria Dirvą, kad ji "subrendo, tapo ramesnė ir protingesnė, kaip buvo prieš eilę metų". Patarčiau V. Volertui pasiskaityti prieš kelis metus leisto Draugo numerius. Jeigu jis ten atrasto purvo, neprotinumo ir neramumo neišsiga, tai bent gal supras, kodėl Dirva dabar pasidarė ramesnė.

Bronius Navikas,
Chicago

Don Camillo...

(Atkelta iš 3 psl.)

Draugas Peppone i tai nerado kito atsakymo, kaip tik, nuleidus galvą broliškai išskėsti rankas. Po to draugė Petrovna kalbėjosi trečią kartą su draugu Oregovu ir pranešė to minčių apsikėtimo rezultatus:

--Draugas susisiekimo komisaras negali peršokinėti programos, pagal kurią miesto apžiūrėjimas numatytas šią popietę. Iš kitos pusės, jis nereiškia laukia itališkųjų draugų antrą kartą apžiūrėti "Raudonąją žvaigždę" ir prašo juos šią priešpieštį pašvesti poilsui nuo įtemptos kelionės ir tos pertaukos metu laikytis viešbučio kambariuose.

Kadangi po ilgios, įtemptos ir nuobodžios kelionės jie dar tebenorėjo miego, tai šiuo puikiu pasiūlymu visi apsidžiaugė.

--Draugas Jenka nuyks i "Raudonosios žvaigždės" fabriką ir perduos pranešimą apie fabriko apžiūrėjimą, --papildė draugė linkiu jums gero poilsio, draugai.

Ir ji nuėjo link sudėvėtos sofos, pro kurią kiekvienas, viešbutin įeidamas ar išeidamas, turėjo praeiti.

Eidama jis vis dar tebesilaikė atlašiai ir įtemptai, tačiau paskui save paliko nežymų kažkosios gėlės kvapą.

(Bus daugiau)

Ar automobilistai tai žino?

AUTOMOBILIO žodis gimė prancūzų kalboje ir 1896 metais atkeliavo i JAV. Šiandien šis žodis yra pasidaręs tarptautinis.

1865 METAIS Anglijoje buvo išleistas "Raudonosios vėliavos" įstatymas. Juo buvo reikalaujama, kad kiekvienas garu varomas vežimas būtų aprūpintas asmeniu, kuris eidamas priešaky dienos metu neštų raudoną vėliavą, o nakties metu raudoną lempą.

PIRMOSIOS žinomos automobilio lenktynės įvyko Prancūzijoje tarp Paryžiaus ir Rouen 1894 metais.

PIRMASIS patentas gazolinu varomam automobiliui buvo išduotas 1895 metais.

1896 METAIS automobilis buvo tokia retenybė, kad pagersėjęs Barnum ir Bailey cirkas buvo išstotęs kaip nepaprastą eksponatą. Šiandien skaičiuojama, jog visam pasaulyje yra apie 80 milijonų automobilių. Iš jų 56 milijonai JAV.

AKRONO miesto policija 1899 metais buvo aprūpinta elektriniu automobiliu, kurio pastatymas kainavo 2,400 dolerių. Automobilis galėjo paimti iki 12 vyrų ir išvystyti greitį iki 18 mylių per valandą.

ŠIO šimtmečio pradžioje elektriniai automobiliai buvo labai populiari, tačiau ilgai neišsilaikė, nes reikėjo prikrauti baterijas kas 100 mylių.

PIRMASIS JAV prezidentas, važiuavęs automobiliu, buvo William McKinley, 1901 metais, atnatininkui sužeidus prezidentą, jis buvo nuvežtas i ligoninę elektriniu ambulanšu.

1905 METAIS Cadillac užvažiavo Baltųjų Rūmų laiptais tuo įrodymas automobilio galingumą.

JAU 1906 metais buvo bandoma automatinė transmisija. Tačiau tik 1940 metais buvo priimta praktikoje.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Visi piliečiai, kurie ruošiasi dalyvauti rinkimuose, turi įsiregistruoti Board of Elections iki kovo 23 d. (trečiadienio). O dalyvauti rinkimuose būtinai reikia dar ir todėl, nes i Ohio atstovų rūmus kandidatuoja mūsų tautietis Joseph Mull-Mulhollis. Registruojantis, kadangi J. Mull kandidatuoja demokratų sąrašė, reikalaukite atitinkamo įrašymo.

• Lietuvių Darželio S-gos susirinkimas įvyks trečiadienį, kovo 23 d., 7:30 val. vakaro Lietuvių salėje. Bus aptariamas Maironio biusto statymo reikalas. Pirmininkas Brazauskas kviečia visus dalyvauti.

• Algirdas Tallat-Kelpša, generolo K. Tallat-Kelpšos sūnus, automobiliumi išvažiuavo i Kaliforniją, apsidairyti savo profesijos reikalais, ir jei patiks, ten apsigyventi. Pirmiausia vyksta i Los Angeles.

Algirdas, atvykęs su tėvais i Clevelandą, atitarnavo JAV kariuomenėje ir įgijęs leitenanto laipsnį, Clevelande baigė Western Reserve universitete biznio administratoriaus mokslą. Drauge ir toliau gilina karinį pasiruošimą tęsdamas tarnybą Krašto Apsaugos 107-me šarvuotos kariuomenės pulke.

Parengimų kalendorius

Balandžio 24 d. Grandinėlės pavasario koncertas.

Balandžio 30 ir gegužės 1 d. ateitininkų 50 metų sukakties minėjimas - koncertas.

Gegužės 7 d. Dainavos "Vestuvės", rengiamos Bendruomenės i apylinkės.

Gegužės 8 d. motinoms pagerbti rengiama Neringos tunto sueiga.

Gegužės 14 d. JAV ir Kanados jaunųjų dainininkų ir kitų talentų konkurso koncertas, Rengia Dirva.

Gegužės 22 d. Vasario 16 Gimnazijai paremti vakaras, Rengia būrelių vadovai.

Birželio 4 d. Čiurlionio ansamblio dvidešimtmečio koncertas.

Clevelando neolituų suruoštame Vasario 16 minėjime gražiai pasirodė mergaičių kvartetas --D. Mačytė, D. Musteikytė, D. Mackevičiūtė ir N. Grybauskaitė. Dirvos nuotrauka

• Julianos Luizaitės-Burke dainų rečitalis įvyksta kovo 29 l., antradienį, 8:30 val. vakaro The Cleveland Institute of Music — 3411 Euclid Ave., Willard Clapp Hall. Dainininkė Juliana Luizaitė, sopranas, kaip žinia, praėjusiais metais yra laimėjusi Dirvos rengto konkurso antrąją vietą ir dainavime daranti didelę pažangą.

• I "Trubadūru" operos pastatymą iš Clevelando buvo nuvykę i Chicago Dr. H. Brazaitis, Dr. D. Degešys, Dr. J. Skrinksa su poniomis ir Dr. Vl. Ramanauskas su dukterim živilė.

• F. Saukevičius, senas Dirvos skaitytojas, atsigulė i ligoninę operacijai.

Padėka

Vysk. Valančiaus Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas dėkoja visiems, kurie prisidėjo darbu prie mokyklai rengto vakaro vasario 27 d., pasisekimo.

Ponions už gausiai suaukotą bufetą ir darbą jį išparduodant.

Atskira padėka Vaidilos teatro administratoriui Z. Dučmanui už leidimą nemokamai pasinaudoti šviesų efektais. Z. Peckui pagalbsint programos pravedimą. Programos išpildytojams ir visiems, kas tik kuo prisidėjo prie šio vakaro puikaus pasisekimo.

Neįmanoma padėkoti kiekvienam skyrium. Tad dar kartą širdingas ačiū.

Išnuomojamas butas

5 kamb. žemai. 5700 Luther Ave. Raktas po 4 val. gretimam name. Šaukti WH 3-4949. (34)

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd. Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352

Nakties tel.: LI 1-4611

LIETUVIŠKI SCIAL, JUODA DUONA. AUKSČIAUSIOS RŪŠIES RUKYTI KUMPIAI. DESROS IR ŠKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą:

Name

No.

Street

City

State

Pirmasis šių metų klubo narių susirinkimas įvyko vasario 21 d., kuriame pirm. E. Vasyliūnienė kalbėjo apie žmogaus pažinimą. Paskaita visoms susirinkusioms buvo labai įdomi ir išreikštas pageidavimas, kad E. Vasyliūnienė ta tema pakalbėtų plačiau. Meninę programos dalį labai gražiai išpildė Giedrė Karosaitė-piano ir Gintaras Karosas-smuiku. Be to Birutė Adomavičiūtė pasakė ilgą eilėraštį. Po to sekė kavutė.

Kitas Klubo narių susirinkimas įvyks kovo 26 d. šeštadienį 5 val. p.p. Stepono Dariaus Posto patalpose, 168 H. St. So. Boston, šiame susirinkime E. Vasyliūnienė tęs pradėtąjį pasikaitų ciklą apie žmogaus pažinimą, o meninę dalį pasižadėjo išpildyti Birutė ir Viktoras Adomavičiai.

Visos narės ir klubui nepriklausančios moterys-ponios ir panelės nuoširdžiai kviečiamos atsilankyti i susirinkimą, pasiklausyti įdomios paskaitos, pasidalinti mintimis ir sumanymais, pareikšti savo pageidavimus.

Antanas Vilėniškis, perėmė Korp. Neo-Lithuania pirmininko pareigas. I korporaciją naujai įstojo stud. Svilas.

Justinas Vaičaitis pradėjo dirbti siuntinių persiuntimo įstaigoje — General

Parcel and Travel Co., Inc., 359 W. Broadway, So. Boston.

Studentų dėmesui

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV Rinkiminė Komisija skelbia rinkimus centro valdybos, kontrolės komisijos ir garbės teismo sudarymui 1960-1961 m. kadencijai.

Kandidatų sąrašai turi būti pristigsti Rinkiminei Komisijai iki balandžio 1 d., 12 val. nakties (laikas ir data pagal pašto antspaudą.)

Rinkiminės Komisijos adresas: Irena Valaitytė, 6800 So. Campbell Ave., Chicago, Ill.

Kandidatų sąrašai turi būti su tvarkyti pagal sąjungos statuto reikalavimus. Sąrašai, nesilaiką šių reikalavimų bus atmesti.

L.S.S. Rinkiminė Komisija

• J. Kazlauskas Income Tax pareiškimus pildo Dirvoje kiekvieną šeštadienį nuo 9 val. iki 2 val. po pietų, arba pagal susitarimą telef. RE 1-7222.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

V. RICKUS PAINTING-DECORATING INC.

RESIDENCINIS IR KOMERCINIS DAŽYMAS

Korporacija turi pilnus apdraudimus. Įkainavimai nemokami. Klientų patogumui turime taip pat specialistus medžio, tinko ir kitiems namų remonto darbams.

Dabar jau yra pats laikas tartis dėl pavasario darbų.

Telefonuokite: PO 1-6035

658 E. 162 St., Cleveland, Ohio

EAST CLEVELAND-EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH-SUPERIOR AVENUE

20 metų tos srities

praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE

CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas i visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: MArket 2-4867

KAS IR KUR?

• Vargonų virtuožas Zėnas Nomeika, dabar gyvena Rochester, N. Y., neseniai koncertavo Miami, Fla. Koncertą išpildė Gesu bažnyčioje. Programoje buvo Bacho, Reubke, Sowerby, Frank, Dupre, Lucci ir kitų vargonų muzikos kūriniai. Po koncerto buvo labai šilti atsiliepimai, iškelian tie ji neeilinius Z. Nomeikos gabumus.

• Dail. Adomo Galdiko kūrinų paroda nuo kovo 16 iki kovo 31 d. atidaryta Feigl Gallery — 601 Madison Ave., New York. Išstatyta dvidešimt kūrinų. Parodai išleistas katalogas, anglų kalba duodantis žinių apie dailininko nueitą kelią. Pažymėta, kad šioji paroda New Yorke yra jau ketvirtoji.

• Bostono Lietuvių Mišrus Choras, vasario 28 d. išrinko naują valdybą. Naujoji valdyba pasigomis pasiskirstė: pirmininkas — H. Gineitis, vicepirmininkas — P. Šaulys, sekretorė — A. Rudžiūnienė, izdininkas — V. Eikinas, spaudos atstovė — D. Vakauzaitė, seniūnas — J. Olevičius, ir valdybos nariai — V. Kapočius ir J. Sinkevičius. Choras, vedamas kompozitoriaus J. Gaidelio, sėkmingai tęsia savo darbą. Artimoje ateityje yra numatomi trys koncertai: Hartforde, Worcestertery ir Waterburyje.

• A. Traška, Dirvos rėmėjas iš Chicagos, mokėdamas metinę prenumeratą, atsiuntė ir \$5.00 auką.

PADĖKA

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugija nuoširdžiai dėkoja už aukas Laisvės kovų invalidams sušelpiti:

Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" Clevelando skyriui — \$572.50.
Lietuvių Veteranų Sąjungos Chicagos skyriui — \$76.50.

Kunigaikštienės Birutės Karių Šeimų Draugijos Detroito skyriui — \$10.00.
Č. Šadeikai — \$3.00.

Aloyzui Lizdui, Jonui Sabaliauskui ir Rimantui Guzulaičiui — \$15.00.

Lietuvių Laisvės Kovų Invalidų Draugija

JŪSŲ DRAUGAMS

**DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA**

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO — DAUG MUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai padarykit: pasirūpinkit, kad jie gautų DIRVĄ!

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis pusantr šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

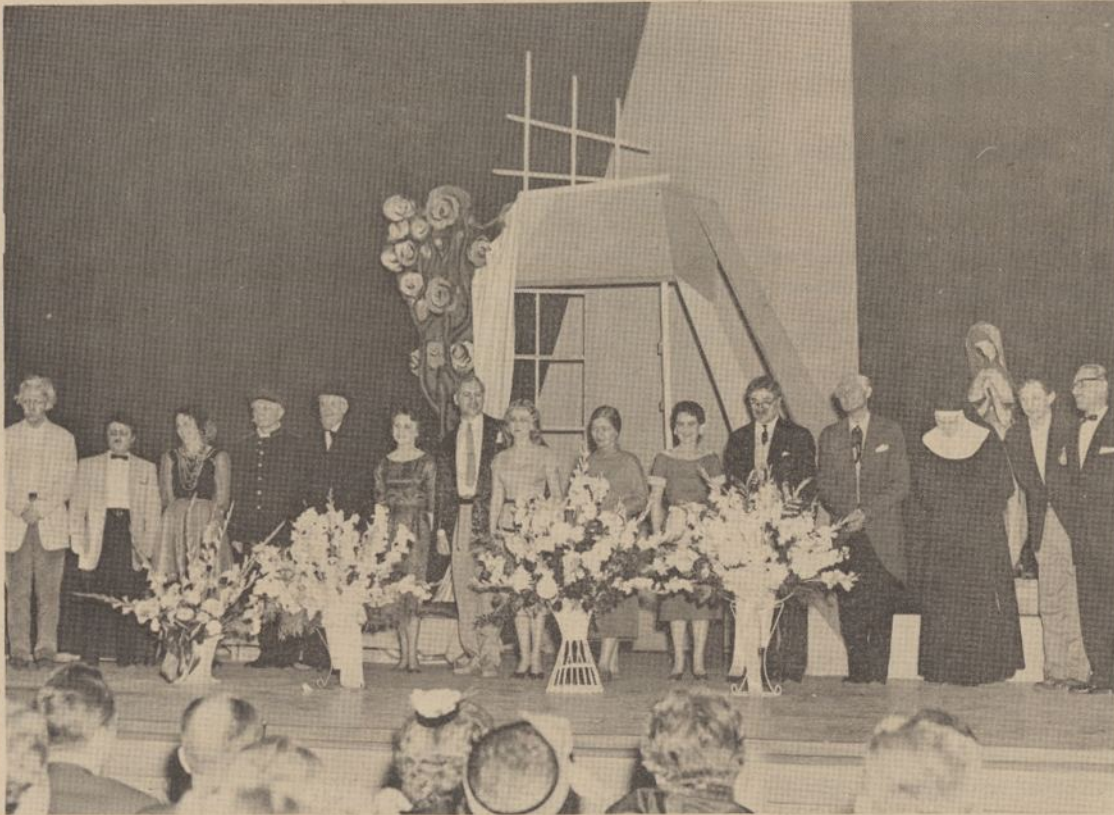
už 3 mėnesius — \$2.00 ☐
už 6 mėnesius — \$4.00 ☐
už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Kovo 13 d. Chicagoje įvyko premjera Petro Vaičiūno komedijos Prisikėlimas. Nuotraukoje aktoriai, pasibaigus vaidinimui. Iš kairės: Jonas Kelečius, Vacys Petrauskas, Elena Blandytė, Nikodemas Micius, Stasys Bernatavičius, Alė Kėžėlienė, Juozas Raudonis, Julija Cijūnelienė, Emilija Gepnerienė, Elena Petrokaitė, Edvardas Radvila, Alfonsas Brinka, Ona Petravičiūtė, Algimantas Dikinis ir Pranas Beinoras.

LTS Toronto skyrius stiprina tautinės veiklos barą

LTS-gos Toronto skyriaus narių metinis susirinkimas įvyko kovo 13 d. Lietuvių Namuose. Į prezidiumą susirinkimui praveisti pakviestas V. Aglinskas ir protokolo rašyti — F. Valys. Po to skė valdybos pirmininko P. Basčio pranešimas, kuriame išryškėjo mėginimai įvesti kai kurių naujų skyriaus veikloje.

Organizaciniais ir kitais lietuviškos veiklos klausimais buvo suurostas pokalbis ir suorganizuota išvyka prie Georgian įlankos. Skyrius aktyviai reagavo į kiekvieną pasireiškusį mūsų politiniame bei visuomeniniame gyvenime įvykį, o dalyvavimu LNT veikloje nuoširdžiai rėmė per Nepriklausomybės Fondą Lietuvos laisvinimo pastangas ir darbą.

Revizijos komisijos vardu pranešimą padarė K. Kalendra. Revizijos aktas priimtas be pakeitimų. Skyriaus bylos ir atskaitomybė vedama tvarkingai.

Skyriaus sekretorius M. Abromaitis perskaitė gautus Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos Centro Valdybos ir Maironio šeštadieninės mokyklos tarybos raštus. Dėl pirmojo, kuriame išdėstyta pažūra apie naujos valdybos sudarymą, pasisakyta, kad būtų šaukiamas suvažiavimas ir jame aptariami ne tik valdybos, bet ir kiti tautinė veiklą liečią klausimai. O šeštadienei mokymklai paremti paskirta \$10 pašalpa.

Bendruomeniniai ir kitais lietuviškos veiklos klausimais kalbėjo visa eilė kalbėtojų iškeldami glaudaus bendradarbiavimo galimumus. LB postūkis, kuriuo atsipalaiduojama iš politinio protekcionizmo, atsilieps teigiamai bendruomeninės idėjos stiprinimui ir labiau išryškės jos paskirtis ir uždaviniai lietuviškame darbe.

Slaptu balsavimu išrinktoji 1960 m. skyriaus valdyba tuoj po susirinkimo trumpame pasitarime pasiskirstė pareigomis: P. Bastys-pirm., A. Statulevičius-pirm. pavad., M. Abromaitis-sekr., V. Matulevičius-izd., ir E. Jurkevičienė-parengimų vadovas. Kandidatai: V. Jonaitis ir V. Petraitis.

Kovo 5 d. Chicagoje, šv. Kazimiero kapinėse buvo palaidotas, dalyvaujant giminėms, artimiesiems ir organizacijų atstovams prof. dr. Kazys Oželis, buv. Lietuvos kariuomenės pulkininkas, Vyčio kryžiaus kavalierius, gydytojų korporacijos "Fraternitas Lituanica" pirmūnas, Nuotraukoje velionies žmona Sofija, sūnus Kazimieras, dukterys Sofija ir Dalia bei kiti artimieji. V. Noreikos nuotrauka

Į revizijos komisiją išrinkta: K. Kalendra, F. Valys ir J. Jurkevičius.

METAI NUO KONSULO V. GYLIO MIRTIES

Praeitais metais birželio 14 d. mirus gen. kons. Vytautui Gylui, jo laidojimui buvo sudarytas iš visuomenės sluoksnių plačios apimties komitetas. Komiteto tikslas buvo ne tik velionį, kaip buvusį vieną iš pirmųjų N. Lietuvių ilgametinės diplomatinės tarnybos įstikimo sargo priderantis palaidojimas, bet ir tolimesnis jo vardo įamžinimas, ant jo kapo pastatant tinkamą paminklą, kai jo palaikai bus perkelti į naujai įgytas lietuviškas kapines.

Kovo 7 d. Lietuvių Namuose minėtas Komitetas, kuriame pirmininkauja V. Meilus, buvo susirinkęs posėdžio aptarti mirties metinių paminėjimą. Nutarta, nelaukiant pilnų metinių, velionies garbei akademiją suurošti balandžio 3 d., sekmadienį, 4 val. po pietų, Prisikėlimo parapijos salėje.

Paskaitą laikyti sutiko New Yorke reziduojąs konsulas Vyt. Stašinskas, o muz. St. Gailevičiaus vadovaujamas "Varpo" choras, dalyvaujant sol. V. Mašalaitei ir V. Verikaičiui, išpildys St. Šimkaus kantatą "Atsisveikinimas". Bs.

• A. Jucys, Dirvos bičiulis iš Toronto, Dirvą užsakė savo artimiesiems į Vokietiją.

• Lituanus žurnalo reikšmė dideja. Štai, viena leidykla šveicarijoje, gavusi Lituanus, ėmė svarstyti lietuvių literatūros antologijos leidimą vokiečių kalba ir kreipėsi į redakciją, prašydama tarpininkauti ir talkinti.

GYVENTOJŲ SURAŠINĖJIMO REIKALU

Š. m. balandžio 1 d. pradedės JAV gyventojų surašymas-census. Svarbu, kad lietuviai, pateikdami savo duomenis surašinėtojams, neužmirštų pabrėžti savo lietuviškosios kilmės ir kalbos.

Ypatingai atkreiptinas dėmesys į 4 klausimus, kuri anketoje sužymėti: P 8, P 9, P 10, ir P 11. Aiškumo dėlei pateikiame minėtuosius klausimus ir atsakymus, tinkančius tiems, kurie yra gimę Lietuvos teritorijoje:

P 8. Where was this person born (state, foreign country, U. S. possession)? Atsakymas bus: Lithuania.

P 10. What country was his father born in? Atsakymas: Lithuania.

P 11. What country was his mother born in? Atsakymas: Lithuania.

Mums visiems labai svarbu pabrėžti savo lietuviškąją kilmę. Juo didesnis lietuvių skaičius Amerikoje bus surastas, tuo daugiau svorio lietuviai turės šios šalies gyvenime.

ALT Vykdomasis Komitetas

Neseniai Chicagoje buvo pagerbtas 75 metų amžiaus visuomenininkas Povilas Dirks. Nuotraukoje dalis svečių su suakutvininku. Iš kairės: Gintneriai, M. Naujokas, P. Dirks, kun. B. Sugintas, Stovi V. Šimkus.

POVILAS DIRKIS JAU 50 METŲ VISUOMENINIAME DARBE

Kovo 6 d. Chicagoje įvyko šešių organizacijų suurostas Povilo Dirksio, su-laukusio 70 metų amžiaus ir 50 metų visuomeninio veikimo, minėjimas.

Pagerbimo komitetas, vadovaujant Valerijonui Šimkui, Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Chicagos sk. pirmininkui, išpūdingai pravesta minėjimo programa. Buvo vaišės, sveikiniai ir koncertinė dalis.

Tarp sveikintojų raštu buvo: Lietuvos konsulas Dr. P. Daužvardis, gen. K. Musteikis, prof. Dirmantas, pulk. Rėklaitis, teis. J. Talala ir kiti. Žodžiu sveikino: pulk. M. Naujokas, Vildžius, V. Šimkus, A. Gintneris, M. Luneckas ir kiti.

Vuizdžiai buvo nupaskaita Povilo Dirksio veikla per 50 metų lietuviškose orga-

nizacijose Rusijoje, N. Lietuvoje ir čia Amerikoje. Visi jam linkėjo ilgiausių metų ir nepavargti, kol Lietuva vėl bus laisva. Atminimui įteikta šešių organizacijų pasirašytas meninis padėkos diplomai.

P. Dirksis trumpai visiems padėkojo ir atrodė laimingas tarp savo tautiečių, kurių buvo apie 250. Jų tarpe matėsi daug jaunimo, įvairių organizacijų atstovų, jo draugų.

M. L.

* SOVIETAMS atšaukus naujuosius keltionių leidimus, kuriais jie iš Vakarų sąjungininkų siekė išgauti netiesioginį sovietinės zonos režimo pripažinimą, atšaukti keltionių suvaržymai sovietinės misijos nariams Vak. Vokietijoje.

Dirvos skaitytojai kviečiami atidaryti taupymo sąskaitas lietuvių vedamoj Taupymo Bendrovėj, kuri:

• moka 4% metinius dividendus (dividendai išmokami birželio 30 d. ir gruodžio 31 d.)

• apmoka visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS
and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.